

TEPETAKLAK*

Tersine Dünya Okulu

EDUARDO GALEANO, Montevideo, Uruguay'da orta sınıfa mensup Katolik bir ailede doğdu. On dört yaşında ilk politik çizgi romanı, Sosyalist Parti'nin haftalık yayın organı *El Sol*'da yayınlandı. Gazetecilik kariyerine 1960'larda, *Marcha*'da editör olarak başladı. 1973'teki askeri darbe sonucunda hapse atıldı, ardından sürgüne yollandı. Yerleştiği Arjantin'de *Crisis* adlı bir kültür dergisi çıkarmaya başladı. 1976'da Arjantin'de Videla rejimi, askeri bir darbeye iktidara gelince İspanya'ya kaçmak zorunda kalan Galeano, 1985 yılında geri dönebildiği Montevideo'da 13 Nisan 2015'te hayatını kaybetti.

Yazarın *Ve Günler Yürümeye Başladı*, *Aynalar*, *Latin Amerika'nın Kesik Damarları*, *Aşkın ve Savaşın Gündüz ve Geceleri*, *Kadınlar*, *Ateş Anıları-I Yaratılış* ile *Ateş Anıları II-Yüzler ve Maskeler* isimli kitapları yayınevimiz tarafından yayımlanmıştır. *Ateş Anıları III, Yürüyen Kelimeler*, *Zamanın Ağzıları* ile son kitabı *El Cazador de Historias* yayın programımızdadır.

*SEL YAYINCILIK / DENEME

*SEL YAYINCILIK

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com

E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul

E-mail: siparis@selyayincilik.com

Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 849

ISBN 978-975-570-859-1

TEPETAKLAK

Tersine Dünya Okulu

Eduardo Galeano

Deneme

Türkçesi: Bülent Kale

Özgün Adı:

Patatas Arriba

La Escuela Del Mundo Al Revés

Gravürler: José Guadalupe Posada

© Eduardo Galeano, 1998, © Siglo XXI de España Editores, S.A., Madrid en coedición con © Siglo XXI Editores, S.A., Mexico D.F. En coedición con © Ediciones del Chancito, Montevideo. Textos y diseño interior de Eduardo Galeano con grabados de José Guadalupe Posada

© Susan Bergholz Literary Services ve Onk Ajans aracılığıyla Sel Yayıncılık, 2016

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Editör: Işık Ergüden

Yayına hazırlayan: Mısra Gökyıldız

Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Nisan, 2017

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203

Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Eduardo Galeano

Tepetaklak

Tersine Dünya Okulu

Türkçesi: Bülent Kale

Deneme

Buyurun Girin Bayanlar Baylar!

Buyurun girin!
Tersine dünya okuluna gelin!
Büyülü fener yükselsin!
Görüntü ve ses! Hayatın illüzyonu!
Sıradanın hediyesi size sunduğumuz!
İzleyenlerin aydınlanması,
gelecek nesillere iyi örnek olması için!
Ateş saçan nehri görmeye gelin!
Geceyi aydınlatan Bay Güneşi!
Gün ortasında çıkan Ay Hanımı!
Gökyüzünden kovulan Yıldız Hanımefendileri!
Kral tahtına oturmuş soytarıyı!
Lucifer'in evreni bulutlandıran nefesini!
Elinde aynayla dolaşan ölüleri!
Cadıları! Şarlatanları!
Ejderhaları ve vampirleri!
Bir çocuğu meteliğe
dönüştüren sihirli değneği!
Zar oyununda kaybedilmiş dünyayı!
Alelade taklitleriyle karıştırmayınız!
Görmeye geleni Tanrı korusun!
Gelmeyeni Tanrı affetsin!
Hassas olanlar ve yaşı tutmayanlar giremez.

(On sekizinci yüzyıl büyülü fener çığırtkanlarından uyarlanmıştır.)

Ders Programı

Tersine Dünya Okulu

Örneklerle Eđitmek

Öđrenciler

Adaletsizliđin Temel İlkeleri

İrkçılığın ve Cinsiyetçiliđin Temel İlkeleri

Korku Okumaları

Korku Eđitimi

Korku Endüstrisi

Biçki Dikiş Kursları: İsmarlama Düşman Nasıl

Hazırlanır?

Etik Semineri

Alıştırmalar: Hayatta Nasıl Zafere Ulaşılr, Nasıl

Dost Edinilir?

Faydasız Kötü Alışkanlıklara Karşı Dersler

Dokunulmazlık Sahibi Sınıflar

Vaka İncelemeleri

İnsan Avcılarının Dokunulmazlığı

Gezegen Yok Edicilerinin Dokunulmazlığı

Kutsal Otomobilin Dokunulmazlığı

Yalnızlığın Pedagojisi

Tüketim Toplumu Okumaları

İleri İletişimsizlik Dersleri

Karşıokul

Binyıl Sonunun Vaadi ve İhaneti

Çıldırma Hakkı

Örneklerle Eđitmek

Tersine dünya okulu eğitim kurumlarının en demokratiğidir. Giriş sınavı gerektirmez, kayıt parası almaz, derslerini, herkese ve her yerde, yerde ve gökte bedava verir: Bu okul, bir biçimde, insanlık tarihi boyunca ilk kez evrensel iktidarı ele geçiren sistemin kendisinden doğmuştur.

Tersine dünya okulunda kurşun su üstünde kalmayı öğrenir, mantar suya batmayı. Yılanlar uçmayı, bulutlar yollarda sürünmeyi öğrenir.

Başarı Modelleri

Tersine dünya tersine ödüllendirir: Alçakgönüllülüđü küçük görür, çalışmayı cezalandırır, vicdansızlığı ödüllendirir, yamyamlığı besler. Hocaları doğaya iftira ederler: Adaletsizlik doğanın kanunu, derler. Eğitim dünyasının en prestijli üyelerinden Milton Friedman “doğal işsizlik kuralı”ndan bahseder. Doğa kanunu yüzünden, diye açıklarlar Richard Herrnstein ve Charles Murray, siyahlar sosyal skalanın en alt basamağında dırlar. John D. Rockefeller, işindeki başarılarını açıklamak için, doğa en yeteneklileri ödüllendiriyor ve yararsızları cezalandırıyor, demeyi alışkanlık edinmişti ve bir yüzyıldan daha fazla bir zaman sonra dünyanın sahiplerinden pek çoğu, Charles Darwin’in kitaplarını, onlara zaferi haber vermek için yazdığına inanmaya devam ediyor.

En yeteneklilerin hayatta kalması mı? Kendine yol açıp hayatta kalmak için en faydalı yetenek, yani *killig instinct* –öldür-

me içgüdü- büyük şirketler küçük şirketlerin tadına baktığında ya da güçlü ülkeler zayıf ülkeleri yiyip yuttuğunda insani bir erdem oluyor ama işsiz ve yoksul sıradan biri elinde bıçakla yiyecek aramaya çıktığında canavarlığın bir kanıtı olarak sunuluyor. Her yoksulun kendinde barındırdığı tehlike ve deliliği dışavuran *antisosyal patolojik vakalar*, sosyal başarının *sağlıklı modellerinden* esinleniyor. Önemsiz suçlar işleyenler, gözlerini zirveye dikerek öğreniyorlar bildiklerini; kazananların örneklerini çalışıyorlar; daha da kötüsü onların hünerlerini taklit etmek için ellerinde ne geliyorsa yapıyorlar. Ama Meksika televizyonunun efendisi ve sahibi don Emilio Azcárraga'nın hep söylediği gibi, "Düzülenler her zaman düzülecektir." Bir bankanın kasasını boşaltan bir bankerin çabalarının semeresini rahatça sürme olasılığı, banka soyan bir hırsızın cezaevine ya da mezara girme olasılığıyla doğru orantılı.

Bir suçlu ödenmeyen bir alacağı yüzünden borçluyu öldürdüğünde infazın adı *hesaplaşma* oluyor, ama uluslararası tekno-kraşi borcunu kapatmaya karar verdiğinde borçlu ülkenin infazına *ödeme planı* deniyor. Finansal kötü yüreklilik ülkelerin mallarına zorla el koyuyor ve fidyeyi ödemezlerse onları kızgın yağda pişiriyor: Karşılaştırıldığında, herhangi bir eşkıya güneşte kalmış bir Drakula'dan bile daha savunmasız görünüyor. Dünya ekonomisi örgütlü suçun en geçerli ifadesi. Parayı, ticareti ve krediyi kontrol eden uluslararası örgütler yoksul ülkelere ve bütün ülkelerin yoksullarına karşı en iyi bombardımanı bile utan-

dıracak profesyonel bir soğukkanlılık ve dokunulmazlıkla terör uyguluyorlar.

Sahtekârların sokaklarda gafil avlayarak uyguladığı hemcinsini kandırma sanatı, başarılı bir politikacı yeteneğini ortaya koyduğunda yüce bir şey oluyor. Dünyanın kenar mahallelerinde devlet şefleri ülkelerinin indirimli mallarını ve kalıntılarını dönem sonunda likidasyon fiyatına satıyorlar; tıpkı şehirlerin kenar mahallelerinde suçluların baskınlarda elde ettikleri ganimetleri yok pahasına satmaları gibi.

Kiralık katiller, askeri zafer payesine yükseltelen büyük ölçekli suçları yüzünden nişan verilmiş generallerle aynı işi küçük ölçekte icra ediyorlar. Soyguncular köşede pusuya yatıp pençelerini geçiriyorlar, ama bunlar bilgisayardan milyonları soyup soğana çeviren büyük spekülâtorlerin aşk ettiği feleğin sillesinin zanaatkârların attığı versiyonlarıdır. Doğayı ve insan haklarını en vahşice ihlal edenler asla hapse girmez. Cezaevlerinin anahtarları onlardadır. Nasılsa öyle olan bu tersine dünyada evrensel barışın bekçiliğini yapan ülkeler en çok silah üreten ve diğer ülkelere en çok silah satanlardır; en prestijli bankalar en çok uyuşturucu parası aklayan ve en çok çalıntı para saklayan bankalardır; en başarılı endüstriler gezegeni en çok zehirleyenlerdir; çevrenin korunması onu yok eden şirketlerin en parlak işidir. En kısa zamanda en çok insanı öldürenler, en az işle en çok parayı kazananlar ve doğayı en ucuza en fazla yok edenler dokunulmazlık ve kutlamayı hak ederler.

Tersine dünyanın büyük şehirlerinde yürümek bir tehlike, nefes almak bir kahramanlıktır. İhtiyacın tutsağı olmayan, korkunun tutsağıdır: Bazıları sahip olmadıklarına sahip olabilme arzusundan uyuyamaz; diğerleriyse sahip olduklarını kaybetme korkusundan. Tersine dünya komşumuzu bir vaat değil, bir tehdit olarak görmemiz için eğitir; bizi yalnızlığa iter, kimyasal uyuşturucular ve sibernetik dostlarla teselli eder; eğer serseri bir kurşun ömrümüzü kısaltmazsa, açlıktan, korkudan ya da sıkıntıdan ölmeye mahkûm oluruz.

Bu özgürlük, tehdit altındaki bu talihsizliklerden birini seçme özgürlüğü, tek olası özgürlüğümüz müdür? Tersine dünya bize, gerçekliği değiştirmek yerine ona katlanmayı, geçmişini dinlemek yerine onu unutmayı ve geleceği hayal etmek yerine onu kabul etmeyi öğretiyor: Suç böyle pratiğe geçiyor ve böyle örnek gösteriliyor. Onun okulunda, suç okulunda, iktidarsızlık, unutkanlık ve tevekkül zorunlu derslerdir. Ama çok açık ki, mutluluğu olmayan mutsuzluk, karşı yüzü olmayan yüz, cesaretini aramayan cesaretsizlik yoktur. Karşı okulunu bulmayan okul da.

